

ERITYISTARKASTUSKERTOMUKSEN RAKENNE

Sisällysluettelo Laajaan tarkastuskertomukseen on tarkoituksenmukaista laatia sisällysluettelo.

1

Toimeksianto

Erityistarkastuskertomuksen sisältö määräytyy toimeksiannon perusteella. Kertomuksesta tulee ilmetä lukijalle yksilöintitiedot, joita ovat esimerkiksi päiväys ja tarkastusaika, kenelle kertomus annetaan tai kenelle se on tarkoitettu sekä onko kertomus alustava vai lopullinen. Tarkastuskertomuksessa tulee mainita toimeksiantoon mahdollisesti sisältyvät rajaukset. Tässä kohdassa on myös tarpeen luetella tarkastuksen painopistealueet, joita voivat olla mm.:

- takaisinsaannit (kaikki takaisinsaantiperusteet vai ainoastaan objektiiviset takaisinsaantiperusteet)
- perittävät saatavat
- yrityksen taloudellinen tila
- mahdolliset rikokset
- pesänhallinnon erityiselvityspyynnöt
- läheistahojen ja velallisyhtiön väliset oikeustoimet

Erityistarkastuskertomuksessa raportoidaan läheisyhtiöistä, tilinpäätöksistä, maksukyvyttömyydestä ja ylivelkaisuudesta suosituksen mukaisessa laajuudessa vain, jos ne ovat merkityksellisiä takaisinsaantien (esim. TakSL 5 § ja 6 §) ja velallisen rikosten (RL 39:1, 1a ja 6) arvioinnin kannalta.

Joissakin tapauksissa toimeksianto voi käsittää myös julkisoikeudellisten veloitteiden ilmoitusvelvollisuuden tarkastamisen (esim. vakuutusyhtiölle tehdyt ilmoitukset suhteessa työsuhteisiin ja palkanmaksuun).

1.1

Aikataulu ja menettelytavat

Tarkastustoimeksiannon yhteydessä sovitaan päivämäärä, jolloin tarkastuksen tulee viimeistään olla valmis.

Alustava tarkastuskertomus tulee pääsääntöisesti lähettää kommentoitavaksi ainakin pesänhoitajalle tai muulle toimeksiantajalle. Asioiden selvittämiseksi tarkastajan tulee tarvittaessa olla yhteydessä velalliseen tai tämän edustajaan. Tarkastajan tulee aina sopia kertomuksen jakelusta pesänhoitajan kanssa.

2

Tarkastuksessa käytössä oleva materiaali

Luetteloidaan käytössä olleet asiakirjat ja esitetään tiedossa olevat aineiston puutteet. Tarkastuksessa tulisi olla käytössä ainakin seuraava materiaali:

- kirjanpitokirjat tositteineen, tasekirjat, sopimukset ja hallintomateriaali;
- kaupparekisteriasiakirjat;
- pesäluettelo ja velallisselvitys

Tarkastuskertomukseen tulee liittää, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, kaupparekisteriasiakirjat, pesäluettelo ja velallisselvitys, verovelkakuettelo sekä kaikki ne tositteet, tilinpäätökset ym. asiakirjat, joihin kertomuksessa on viitattu.

Jos tarkastajalle luovutettu aineisto ei ole täydellinen, on tarkastajan pyrittävä hankkimaan puuttuva aineisto. Puuttuvaa aineistoa tulee tiedustella ensisijaisesti pesänhoitajalta ja tarvittaessa myös velalliselta. Tiedustelu tulee lähettää velalliselle todisteellisesti esimerkiksi telefaxilla. Tällä voi olla merkitystä mahdollisessa myöhemmässä oikeudenkäynnissä.

Tarkastajan tulee tarvittaessa täydentää oma-aloitteisesti tarkastettavaa materiaalia ulkopuolisilta saatavilla asiakirjoilla. Tällaista materiaalia voi olla mm:

- verotus- ja tullaustiedot
- pankkitiedot
- luottorekistereistä saatavat tiedot
- ajoneuvorekisteritiedot
- kiinteistörekisteritiedot
- vakuutusyhtiöistä saatavat tiedot
- konkurssirekisteritiedot
- tuotevalvontakeskuksen tiedot
- ulosottotiedot

3

Yhtiöstä ja sen läheisistä

Konkurssivelallisesta esitetään tarkastuskertomuksessa:

- Lyhyt kuvaus velallisen toiminnasta ja toiminnan laadusta.
-
- Kaupparekisteritiedot (perustamisen rekisteröinti, kotipaikka, osakepääoma, toimiala, hallintohenkilöt, omistus, tilintarkastus).
- Maininta läheisyhtiöistä ja muista läheistahoista.

- Hallinnossa toimineiden henkilöiden ja omistajien aikaisemmat konkurssit. Tietoja saa mm. Suomen Asiakastieto Oy:stä ja pesänhoitajan selvityksestä.

Konkurssitiedoista esitetään tarkastuskertomuksessa ainakin:

- Pesänhoitaja/t, konkurssiin hakija, konkurssiin asettamis-päivä, varojen ja velkojen suhde.

4

Tilinpäätökset

Yhtiön taloudellisen tilan tarkastelua varten laaditaan taulukko viimeisestä tilinpäätöksestä ja esimerkiksi tilinpäätöksistä viideltä edelliseltä vuodelta. Tarvittaessa kommentoidaan epäselvyyksiä, epätavanomaisuuksia, osakeyhtiölain selvitystilasäännösten täyttymistä sekä toiminnan tulosta ja velallisen taloudellista asemaa.

5

Maksukyvyttömyys ja ylivelkaisuus

Maksukyvyttömyyden ja ylivelkaisuuden arviointi otetaan mukaan tarkastuskertomukseen, mikäli tarkastuksessa on havaittu sellaisia takaisinsaantiperusteita (TakSL 5 § ja läheisten väliset oikeustoimet) tai rikosepäilyjä (RL 39:1 ja 6), jotka edellyttävät toteutuakseen maksukyvyttömyyden tai ylivelkaisuuden arviointia.

Maksukyvyttömyyttä arvioitaessa selvitetään, milloin erityyppiset maksut ovat erääntyneet, esitetään maksukyvyttömyyden aiheuttaneet liiketoimet sekä esitetään havainnot yrityksen toimintaedellytysten muutoksista (esim. vuokrasopimusten irtisanominen, käyttöomaisuuden myynti, piilevä verovelka). Lisäksi on usein tarpeellista oikaista yhtiön tilinpäätöksiä ja analysoida rahavirtoja. Ylivelkaisuutta arvioitaessa selvitetään yhtiön oikaistujen varojen ja velkojen erotus.

Tarkastuskertomuksen tulee sisältää nimenomainen kannanotto maksukyvyttömyyden ja TakSL 4 §:n mukaisen ylivelkaisuuden alkamishetkestä. Maksukyvyttömyyden alkaminen voidaan ilmaista kertomuksessa esim. seuraavasti:

Tarkastushavaintojen mukaan Oy Yritys Ab on ollut TakSL 4 §:n tarkoittamalla tavalla maksukyvytön viimeistään pp.kk.vvvv.

6

Objektiiviset takaisinsaantiperusteet

Esim. velan maksu, vakuuden luovutus ja ulosmittauksella saatu maksu myöhemmin kuin kolme kuukautta ennen määräpäivää.

7

Muut poikkeukselliset liiketoimet, lähinnä subjektiiviset takaisinsaanti-perusteet, vahingonkorvausvaatimukset ja velallisen rikokset

Kappaleessa esitetään keskeiset havainnot velallisen toiminnasta ja tarkastuksen tuloksista. Asioita esille tuotaessa olisi syytä huomioida maksukyvyttömyys- tai ylivelkaisuusarviointi sekä vanhentumis- ja määrääajat. Tarkastuksessa tulee keskittyä vain olennaisiin asioihin. Pienehköihin yksittäisiin tapahtumiin ei pääsääntöisesti tule puuttua.

Kertomuksessa esitetyistä asioista tulee ilmetä selvästi lukijalle, miksi asia on nostettu esiin. Havainnollisuutta voidaan lisätä hyvällä otsikoinnilla, tiivistelmillä, grafiikalla jne. Asiat tulee pyrkiä esittämään siten, että ne aukenevat mahdollisimman helposti myös lukijalle, joka ei ole laskentatoimen ammattilainen.

8

Pesäluettelon vertaaminen kirjanpitoon

Tarkastuskertomukseen laaditaan mahdollisten takaisinsaantien ja velallisen rikosten (RL 39:1-4 §) esiin saattamiseksi taulukko, jossa vertaillaan pesäluettelon ja kirjanpidon tietoja ja arvoja. Jos mahdollista selvitetään erojen syitä. Taulukossa pesäluettelon tietoja ja arvoja verrataan viimeiseen käytettävissä olevaan pääkirja-ajoon tai välitilin päätökseen.

9

Kirjanpidon taso

Tarkoituksena on esittää tarkastushavaintojen luotettavuuteen vaikuttavat seikat tai millaisin varauksin tarkastushavainnot on tehty. Samalla tarkastaja esittää oman arvionsa kirjanpidon tasosta kirjanpitorikosta (RL 30:9 § ja 10 §) silmälläpitäen. Olennaisia puutteita kirjanpidossa ovat esimerkiksi:

- puuttuvat tositteet, tiliotteet ja tärkeät sopimukset;
- kirjanpidon laiminlyönti;
- kassakirjanpidon laiminlyönti, mikäli huomattavia maksutapahtumia kassasta;
- tase-erittelyjen laatimisen laiminlyönti;
- väävät tai harhaanjohtavat kirjaukset;
- selvästi virheelliset arvostukset tai jaksotukset (esim. vaihtomaisuus, saatavat, velat) ja
- puutteelliset tai virheelliset tiedot annetuista panteista, takauksista tai muista vastuusitoumuksista.

Laiminlyöntien tai puutteiden vaikuttavuutta tulee kuvata tarkastuskertomuksessa. Kirjanpidon laiminlyönti ei ole olennaista, jos liiketapahtumia ei ole lainkaan, niitä on hyvin vähän ja liiketapahtumat ovat yhteisarvoltaan vähäisiä. Kokonaisarviointi kirjanpidosta voidaan esittää esim. seuraavasti:

Yritys Oy:n kirjanpidossa havaitut puutteet ja laiminlyönnit ovat / eivät ole tarkastuksessa olennaisesti vaikeuttaneet oikean ja riittävän kuvan muodostamista yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

10

Yhteenveto

Yhteenvedossa tulee kiteyttää keskeisimmät tarkastushavainnot esimerkiksi:

- keskeiset takaisinsaantiperusteet,
- velallisen rikoksiin ym. rikoksiin liittyvät havainnot,
- muut kanneperusteet,
- maksukyvyttömyys,
- selvitystila,
- kirjanpidon taso.